

אור האמונה

פרשת משפטים - שקלים

שבת קודש * כט' שבט, תשע"ג

גיליון מס. 355

❖ דברי התורה שבגיליון מוקדשים ❖

ברכה והצלחה
 כולל ברסלב אילת
 לזיווג הגון
 אסתר בת דינה
 לרפואה שלמה
 שלמה בנימין בן שרה פרוין, אמה בת מרסל
 שלום בן ליבא
 לזיווג הגון וחזרה בתשובה
 הילה בת פלורנס
 לעילוי נשמת
 שלמה שלומי בן אילנה נאוה, יא' חשון תש"ע
 יעקב אברהם בן הרב יוסף יצחק שליט"א,
 יח' שבט תשמ"ח
 בניהו בן זכריה (יחיאל) ומרים, כו' אדר תשע"ב
 ת.נ.צ.ב.ה

”ואלה המִשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּתִים לְפָנֶיהֶם” (כא, א)

מדוע הוסיף וא"ו ואמר ואלה המשפטים ולא אמר אלה המשפטים? אלא היה רבי ישמעאל אומר: אלו, התחתונים, מוסיפים על העליונים, על הנאמר למעלה, דהיינו עשרת הדברות, מה עליונים מסיני, אף תחתונים (המשפטים) מסיני (מכיתלא).

דרך אחרת להושיע אותך, רק בדרך הזו, רק ע"י הקשיים. אין אחד שהכל הולך אצלו בסדר, שהכל מסודר אצלו ברוחניות ובגשמיות, עם הבית, עם הפרנסה, עם עבודת השם, כל אחד עובר עליו מה שעובר. מכל הכיוונים. אין מנוחת הנפש. אך כשאתה מתחזק באמונה שהש"ת הוא מנהיג את הכל כאן, הוא מסובב כל הסיבות, אז אתה לא מאשים את עצמך, ולא מאשים אחרים, וגם אם נכשלת, גם אם לא הצלחת, יש לך סיבה לשמוח כי רק ככה אתה מתחיל להבין שלבד אתה לא יכול. שאתה צריך את הקב"ה. הקב"ה הוא הכתובת לכל מה שחסר לך ולכל מה שעובר עליך, אין לך כתובת אחרת. הוא ברא אותך ככה שבכל שלב בחיים אתה תלוי בו. הוא אתך בכל הנפילות והוא עוזר לך לקום.

מורנו הרב: "אדם לא יחשוב שהוא פועל בכוחות עצמו, שהוא יכול ללכת, שהוא יכול לעשות דברים לבד, לרוץ לבד, לפעול לבד בלי ה'. כי למרות שפה הוא מקבל מכה ביד, ופה הוא מקבל מכה ברגל, עדיין הוא חושב, אני הולך, אני רץ, אני עושה. אדם חושב שהוא המושל על העולם, הוא הולך, הוא נושם, מראים לו בשנייה אחת, שאם משהו קטן בגוף זז איזה אלפית מילימטר, אז גמרנו! מיד צריך ניתוחים, בדיקות, צילומים ואז הוא כבר רואה שהוא לא האלוקים, הוא לא מלאך, הוא לא מושל על העולם.

החיים מלמדים אותנו לאט לאט, שאדם בנוי "נקבים נקבים, חלולים חלולים, גלוי וידוע לפני כסא כבודך, שאם יפתח אחד מהם או ייסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת" - כשאדם מגיע לגיל 60 כבר מתחילה לזוז לו פה חוליה ופה מתחיל לזוז איזה גיד, בגיל 60 הרגל מתייבשת, הגיד מתייבש. עד גיל 60 אדם יכול לרמות את עצמו, שהוא משהו, שהוא כל יכול אבל בגיל הה, הוא כבר רואה בחוש שבאמת הוא לא משהו, הנה פה נפלתי, פה אני כבר לא יכול ללכת. אבל מי שיכול לפתוח לנו את העיניים, ולהראות לנו בשעה שאנחנו בריאים חזקים וחסונים שהכל זה ה', הבריאות זה מה' החוזק מה', הכל מה', זה רק הצדיק, רק הוא יכול להראות לנו שיש ה' בעולם.

כל מה שבאנו לעולם זה לדעת שאנחנו לא עושים כלום, באנו לדעת שה' מנהיג את העולם, אנחנו רק צריכים לראות אלוקות, לראות

כי תקנה עֶבֶד עֲבָרִי (כא, ב)

רק לפני שבוע עמדנו למרגלות הר סיני והורידו לנו תורה משמים. מעמד מרומם, מרגש ונשגב. בני אדם מתרוממים לדרגת מלאכים. והשבוע? עבד עברי! המצב השפל ביותר אליו עלול לצנוח איש יהודי. מכה אביו ואמו, מקלל אביו ואמו, מכה איש ומת, דברים כל כך קשים. אלא שכך היא דרכנו בעבודת ה'. גם מהתרוממות כל כך נְעָלָה, יכולה לבוא אח"כ נפילה. נשמה יהודית היא ניגון וניגון לא מלחינים עם עליות בלבד. יהודי נוסק למעלה, מתעלה ברגשות קודש, מרגיש כל כך קרוב לה' וברגע אחד הוא יכול למצוא עצמו מתבוסס בענייני העולם הזה. ה' רוצה שנמליך אותו בתוכי עולם הזה, מלכות השם לא יכולה להישאר אי שם בשחקים. מלכות השם מגיעה לכל חלקי המציאות ויורדת עד לפרטים הכי קטנים ועד למקומות הכי הנמוכים.

יש זמנים ששום דבר לא מסתדר. הפרנסה, החינוך ילדים, השלום בית, או שאדם לא מסתדר עם עצמו: קשה לו לכוון בתפילה, קשה לו להיות בשמחה, שום דבר לא זורם אצלו. רבונו של עולם אני לא מרגיש אותך, רבונו של עולם תציל אותי מהחושך הזה, תעודד אותי, תשמח אותי, תחזיר אותי אליך. להיות יהודי זה להיאבק על החיבור עם ה' בתוך החושך, בתוך השיגרה, בתוך כל הדברים שלא מסתדרים לנו, כשקורה ההיפך ממה שאנחנו מבקשים, כשקורה בדיוק מה שביקשנו והתפללנו כל כך הרבה שלא יקרה. ככה ברא הקב"ה את עולמו ואנחנו לא מתייאשים ולא מתבלבלים ומנסים למרות הכל להתרומם קצת, להרגיש משהו, להתחבר. לא מרגישים כלום, לא מרגישים שום דבר, ובכל זאת ממשיכים וממשיכים ועושים את העבודה. עוד פעם אומרים את הברכות, ועוד פעם מתפללים, ועוד פעם מתאמצים לחייך גם כשאין לנו חיוך. יהודי צריך לשמוח גם בזמנים האלה. אפילו אם הוא לא מרגיש פתאום כלום, אפילו אם הכל חשוך לו. זה מה שהקב"ה רוצה. הקב"ה רוצה את העבודה הזו, שאדם עושה את הדברים שצריך לעשות בלי להרגיש כלום. תזכור שהכל זה מבורא עולם, שהוא המנהיג והוא יודע בדיוק מה צריך שאתה תעבור בשביל לקרב אותך אליו. קשה לך, לא טוב לך, יבש לך, אתה לא מבין לאן הלכה כל ההתעוררות וכל ההתלהבות וכל המתקוות שהיתה לך? יש בורא לעולם, פונים אליו, מדברים אתו, מבקשים ממנו. זה המהלך שהקב"ה מוביל אותך ואתה צריך להאמין באמונה שלמה שזה הטוב שלך, שמפה תצמח הישועה שלך. אין

את ה' בכל צעד לראות את ה', בכל תנועה לראות את ה', בכל מחשבה ודיבור לראות את ה'. אדם מזז יד, מזז רגל זה הכל ה'. ה' מזז את היד, ה' מזז את הרגל. אדם חי בעולם, "חברמן", בונה בנינים, בונה ישיבות אם הוא לא יודע שה' עשה את הכל אז הכל זה מגדל בבל. המגיד ממעזיטש בסיפור הידוע אסר להגיד את המילה אני. צדיקים נזהרו לא להגיד את המילה אני. אדם אומר את המילה אני, אוי ואבוי! כל התורה כל הגמרא, שו"ע, כל הורה דעה, כל התפילות זה רק שנדע שה' עושה הכל, שיש ה' בעולם, אנחנו לא עושים כלום לא מזזים יד, לא מזזים רגל, לא נושמים, "כל הנשמה התהלך היה הללויה" - כל נשימה ונשימה זה מה'."

יש זמנים כאלה ויש זמנים כאלה. החיים זה נדנדה. פעם למעלה ופעם למטה. פעם מרגישים כל כך חזק את נועם ה', נמצאים בכזאת דבקות, ולפעמים הלב הופך ללב אבן, אין טיפת לחלוחית, מסתכלים בקנאה על מי שכל הזמן מוחה כפים, כל הזמן שר, שמתפלל בהתלהבות, ורץ לקברי צדיקים, מלא רצונות דקדושה ושואלים מה יהיה אתנו אבא?! מתי נתעורר?! מתי נחזור סוף סוף לעצמנו, למה שהיינו פעם?! הצרה הכי גדולה שלנו היא השיגרה. עושים הכל כמצוות אנשים מלומדה. עושים כי צריך לעשות. כמו רבובים. בלי לב. בלי התרגשות. בלי רצונות וכסופים. בלי שמחה והתלהבות. רבנו של עולם, אני לא רוצה לחיות חיים כאלה, אני רוצה לרצות, אני רוצה להרגיש, אני רוצה לשמוח. ה' מה יהיה איתי? ה' למה עזבת אותי? שככה פונים אל ה', הוא מיד יורד אלינו. הוא נושא אותנו על כפיים. אין הסתרה. ה' נמצא אתנו בכל מקום וזמן. צריך רק לחפש אותו, צריך רק לבקש אותו. "ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים". שם. בתוך החושך. בתוך הערפל. בתוך ההסתרה. שם נמצא ה'.

"באיזה חלל פנוי חיו אבותינו! יוסף שמנותק ממשפחתו, אברהם שזרק את בנו מהבית, שרה שהיתה עקרה כל כך הרבה שנים והיתה צריכה להביא לאברהם את שפחתה, מי בכלל יכול לתאר את זה? ורבקה שצריכה לשלוח את יעקב כדי שעשו לא יהרוג לה אותו... ובכל זאת כולם ממשיכים הלאה. אני לא יודע כלום, אני ממשיך הלאה. זה העונג הכי גדול של הקב"ה, שהוא מתענג מהעבודה שעושים האנשים בעולם הזה, שנאבקים בחלל הפנוי. אני בחלל הפנוי אבל אני יודע שאתה נמצא. ה' ברא את העולם כדי שידעו ממנו. ואין ידעו ממנו? עם שכל לא ידעו ממנו. רק עם אמונה. הכל לא הולך לי, הכל שבור לי, הכל מקולקל לי, אני לא מרגיש כלום, הכל יבש לי, אבל מה כן? אמונה! האמונה היא היסוד של כל הבריאה כולה. לעתיד לבא, אחרי 120 שנה, הניגן יהיה-פה כשלא ראיתי כלום זה היה ה'. ושם, כשהיה קשה, כשהיה ממש נורא ואיום, אך הנה - זה היה ה' שהיה אתי. ה' היה אתי פה וה' היה אתי שם. זה יהיה כזה עונג לשחזר הכל ולראות את כל המאבקים בתוך החלל הפנוי ולגלות שם את ה', איך היה אתנו, איך לקח אותנו על הידיים כשאפילו ללכת לא יכולנו. ומי שזוכה להבין פה, שהכל זה לטובתו, מי שמאמין ולא מתלונן, מי שבטוח שהכל לטובתו, הוא כבר בעצם זוכה לשמוע את הניגון של לעתיד לבוא. כמו שאומר לנו רבנו "כשאדם יודע, שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא". (באור פני מלך חיים)

אדם שהשתתף במעמד הקדוש והנשגב של מתן תורה, יכול ליפול עד למצב של עבדות. והעבדות הכי קשה היא העבדות ליצר, לתאוות. כשהטבעים והיצרים מתגברים עלינו, כשכל כך קשה לרסן אותם, אלה היסורים הכי גדולים שיש לאדם. יסורי הנפש גדולים פי כמה מיסורי הגוף. יסורי הנפש של אדם שמרגיש שאין לו חרות פנימית, שהוא עבד ליצר שרודה בו בלי רחמים. כל

אחד ונקודת החולשה שלו. "אדם יכול להיות גיבור ולשלוט על יצריו, לפקח על נטיותיו, אך בה בשעה, בנושא מסויים, הוא אסור לחלוטין בידי עצמו. אדם יכול להתנהג כגיבור ותקיף עשרים ושלוש שעות ביממה, ובשעה אחת להיות עבד עולם לטבע שגבר עליו. את החולשה הזו קל אולי להסתיר מעיני בני אדם, אך היא צורבת היטב מבפנים. במסתרי, יודע כל אדם עד היכן מגיעה יכולת השלטון שלו. והעובדה שדווקא מול עצמו חסר אונים הוא, רק מעצימה את החרפה". (עלה לתרופה)

התרופה שלנו למלחמת היצר זה רק ה'. זה להרים ראש אל ה' ולבקש: תציל אותי אבא מהתאוה הזו. תשמור עלי. תן לי כוח להתגבר. בלעדיך אבא אין לי סיכוי. הטעימני טעם קדושה כדי שאזכה להבין שכל דבר אחר הוא כל כך תפל וחסר טעם.

"עיני תמיד אל ה'" אומר דוד המלך (תהילים כ"ה ט"ו). תעזור לי לעצום את העיניים כמה שיותר, בכל רגע אפשרי ולהיות איתך אבא. שהמחשבה תהיה דבוקה בך.

הנשמה נמשכת אל הקדושה. משם היא באה. משם היא משתלשלת. היא סובלת יסורים נוראים בתוך הבלי העולם הזה, היא נמשכת למקורה הטהור. להמליך את הנשמה על הגוף, זה המאבק של החיים. להפוך את הגוף לקודש קודשים לה'. זה דבר כזה עצום ונפלא לדבוק בה', זה מה שהנשמה רוצה, לא צריך שום דבר חוץ מזה. ברגעי חסד, כשפתאום אנחנו מרגישים את ה', ורוצים לבכות, ורוצים להשתתף לפניו בתוך המילים הקדושות של התפילה, פתאום רואים איזה נס, פתאום מרגישים את ה' בתוך כל הצרות שלנו, זה כזה עונג רוחני, זאת התשובה שלנו ליצרים ולתאוות. כל החושך שבעולם נהפך אז לאור.

הפרשה שלנו מורידה אותנו למקומות הכי נמוכים, מפגישה אותנו עם החצר האחורית של החיים, אבל גם נותנת לנו עצה ודרך איך לצאת משם, איך להתרומם. "ואנשי קודש תהיון לי" (כב. ל).

יהודי צריך להתפלל על הקדושה, לרצות את הקדושה, להאמין בקדושה, להאמין שהקדושה היא השער שלנו להגיע להקב"ה, היא תושיע אותנו, היא תוציא אותנו מן המיצרים שלנו. קדושה היא החיבור שלנו עם ה'. אדם שרוצה רק את הקדושה, זה אדם שיש אצלו רק זכרון אחד ויש אצלו רק שכחה אחת. זכרון הקב"ה, זכרון התכלית, זכרון התפקיד שלנו בעולם, זכרון בשביל מה באנו לעולם. ואותו דבר לגבי שכחה ח"ו. הקדושה היא הענווה, הקדושה היא ויתור. הקדושה היא לחשוב על ה' כל רגע. הקדושה היא קבלת עול מלכות שמים. היא האמונה הקדושה. אם האדם פורק מעליו עול מלכות שמים ושם את עצמו מעל הכל, שוב אין מחסום אמיתי בפני יצריו. אפילו יהודי ירא שמים מתפלל "אל תביאני לידי נסיון", קל וחומר כשאדם יוצא למאבקי החיים בלי כוחה המרסן והמגן של האמונה הקדושה. האמונה באלוקים משמעותה שיש בעל בית לעולם, שלא אנחנו מחליטים מה מותר ומה אסור. כשאדם מבין ומקבל את זה, זה נותן לו כוח, זה מרסן אותו, זה שם גבול למאוויים שלו. צריך משהו יותר חזק מהאדם עצמו, יותר חזק מהשכל כי השכל יכול תמיד למצוא צידוקים לכל דבר. והדבר היותר חזק זו האמונה בבורא עולם, ב"עין רואה ואוזן שומעת".

שבת שקלים

היה אפשר לחשוב שאחרי תיאור מעמד הר סיני בפרשה הקודמת, תבוא פרשה שעוסקת במצוות שבין אדם למקום. אבל התורה בחרה לפתוח דווקא במצוות שבין אדם לחבירו. כל התורה זה ואהבת לרעך כמוך.

"כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו", אתה חייב לעזור לו. גם אם הוא שונא שלך. לא יעלה על הדעת להתעלם. תעזוב את כל החשבונות הישנים, זה

הצוואה ששווה מליונים

הכל היה יכול להיראות כה מוצלח ומבורך אצל הנגר היקר ר' לייבלה הירש מורגנשטרן. ר' לייבלה לא היה תלמיד חכם, אך לזכותו ייאמר שלא זנח תפילות בציבור ופיזר צדקותיו ביד נדיבה. היה הנגר שלנו יוצא ובא בין חצרות רבנים ואדמו"רים, מברך ומתברך, נושם עד כמה שריאותיו הכילו, אויר פסגות רוחני.

שלום בית מדושן עונג שרר בבית המורגנשטרנים, כאשר הרעיה המסורה פייגעלע ניצבת על יד ימין בעלה במאור פנים ומשפיעה גשמי חסד ואהבת הזולת. ארבעה בנים נולדו להם בזה אחר זה, בלי עין רעה, כל אחד שקל ארבעה ק"ג ויותר עם לידתם, פניהם סמוקות ועיניהם בורקות בתבונה אידישית, עד כי לרגע חלומות הנגר שלנו כי הללו הולכים לצמוח כאילני רב רבי השתולים בחצרות ה', עמדו אוטוטו להתגשם.

מה לעשות, החלומות הללו נארזו אחד אחרי השני בשקיות נייר חומות והושלכו כלאחר יד.

בניו של הנגר החביב, הבכור שרגא, השני מוטל, השלישי איצ'ה הגוץ וכן הזקונים יענק'ב, נולדו אמנם פיקחים, עירניים, אבל הראש שלהם צלל לו, לא בים התלמוד, לא בסימני שולחן ערוך, אלא איפה? בעולם העסקים.

הגוזלים פרחו להם מן הקן והפכו לנשרים מגביהי עוף, והכל יכול היה להיראות מוצלח ומבורך, אבל כאן נשים את האמת המרה על השולחן. בין ארבעת האחים התלקחה מאז נעוריהם, אש המריבה, כאשר קנאה, שנאה, לשון הרע והלבנת פנים שזורים להם זה בזה בהרמוניה מעוררת קבס. יש פרץ ויש צווחה ברחובותינו, ויש ניכור בין בני דודים ונכדים, כאשר ר' לייבלה ופייגעלע פוכרים ידיהם בצער איוס על השבר במעונם. בלי להיכנס לפרטים, הממון, תאוות הממון ומחלוקות עסקיות היו שורש המחלוקת, באמת לא נעים.

נסיונות הגישור והפישור של ההורים התנפצו להם אל סלע המציאות. "אחי הוא גדול הגנבים", אמר אחד על רעהו, וזה הפיץ לעומתו: "אחי רמאי יותר מלבן ורשע יותר מבלעם", וירושלים היא סערה מן המדון שלא ידע גבול אצל המורגנשטרנים.

פייגעלע נפטרה ראשונה. כולם אמרו שזה מצער. פחות משנה אחר כך נפטר לייבלה הירש, כי אין אשה מתה אלא לבעלה. האחים ישבו להם שבעה, כל איש שורר בביתו, הקרע התרחב שבעתיים, בעיקר לנוכח העובדה שגם ההורים עזבו את העולם בשברון לב, והדבק המינימלי אף הוא התאדה לו בחלל הירושלמי.

אחר כך פרץ המיתון, העסקים קרסו, ארבעת האחים נפלו לעניות כמו כולם. מאיגרא רמא, לניפוץ הצלעות לבירא עמיקתא. עד שערב אפור אחד, בין ל"ג בעומר לשבועות, חלף מבית לבית ודפק על דלתותיהם הדיין הישיש אברום מוישה ציקורליסט וביקש להודיעם כי ענין חשוב ניצב על הפרק. כבויי עיניים ושחוחי גוו הם נכנסו לביתו של הדיין, ישבו נזופים סביב שולחנו והמתינו למוצא פיו.

הדיין ציקורליסט היטיב את העשישית, שלף מעטפה חומה והתחיל לקרוא: "צוואה. בני היקרים שרגע, מוט'ל איצ'ה ויענק'ב האהובים. צער נורא גרמתם לי בחיי, אבל אני סולח, כי יהודי תמיד סולח, גם אמא לפני פטירתה אמרה לי שהיא סולחת לכם. אבל עכשיו, בעת שהדיין ציקורליסט מקריא לכם את הצוואה, רציתי להודיע לכם על ירושת ענק שיש לי עבורכם, שבדאי תשמח אתכם לנוכח הרעה והסבל שירושלים שרויה בו. ואני ידעתי על הרעב הצפוי מפיהם של מקובלי ירושלים, שסיפרו לי על הימים הקשים המצפים לנו. על כתפיכם בני, מוטלת הלילה משימה, לשבת על המדוכה ולהכריע כיצד תחולק צדקה מההון הרב העומד לעבור לידיכם, ומה יועיל לעילוי נשמותינו.

לא הזמן. רבי משה מקוברין: "אם עובר עלי יום שבו אינני עושה שום טובה ליהודי - היום הזה אינו נחשב אצלי ליום כלל וכלל". תלמידי הגאון מוילנא אחרי פטירתו עשו צומות בכדי שייענו להם על שאלתם, מה נחשב בשמים ואכן זכו התלמידים שרבים התגלה אליהם ואמר שבשמים חשוב מצוות "גמילות חסדים".

ר' יוסף שאול נתנזון יצא פעם עם גיסו ר' מרדכי זאב לאסוף סכום כסף גדול לפדיון שבויים. בדרכם הגיעו לעשיר מופלג שאמר להם: "אם תואילו בטובכם לסעוד עימי את סעודת הצהרים ותזכו אותי לשמש אתכם במהלך הסעודה, הנני מבטיח שאשלם לכם את כל הסכום החסר לכם". הסכימו הרבנים מיד להצעתו וסעדו עמו, ובמשך כל זמן הסעודה יצא הגביר מגדרו כדי לשמש אותם ולהנעים להם את שהותם בביתו. בסיום הסעודה שאל הגביר מהו הסכום הדרוש להם, ומיד שילשל את אותו הסכום לידיהם. לאחר שהודו לו מאוד וברכוהו שאלוהו הרבנים: "אנא ממך!!! אמור לנו איך זכית לאהבת התורה הזאת?" ענה הגביר ואמר: מיד לאחר נישואי היה מצבי הכספי קשה ביותר, כך שהחלטתי ללוות כספים ולנסות את מזלי ביריד הקרוב. הסתובבתי בין חברים וידידים ולויתי סך ארבע מאות שקל כסף, וכשסך גדול זה באמתחתי יצאתי ליריד. והנה כשאך הגעתי ליריד, ראיתי אשה בוכה בכי תמורים. ניגשתי ושאלתי: "מדוע את בוכה?" ענתה לי: "הגעתי לקניית נדוניא לבתי הכלה, אך כספי אבד פה ביריד וכל החיפושים עלו בתוהו, ובטוחה אני שהחתונה תבטל עקב כך, ואיני יכולה לעמוד בצער בתי". "מהו הסכום שאבד לך?" הוספתי ושאלתי, "ארבע מאות שקל כסף" - ענתה האשה. בלי להרהר פעמיים שלפתי מיד את הסכום שהיה בכיסי מסרתיו לאשה וברחתי מהמקום כשהיא מברכת אותי בקול מאחורי. ידעתי שאין לי מה לעשות ביריד שהרי אין בידי פרוטה, אך ברצוני להדגיש שעדיין הייתי חזק. נשאתי עיני לשמים ואמרתי: "רבונו של עולם!! גלוי וידוע לפניך מצבי הדחוק מאד, אנא ממך כשם שעזרתי לאשה הזאת, אנא תעזרני ותשיעני ותושיעני!!! לא סיימתי את תפילתי, והנה ניגש אלי סוחר ובידו מחרוזת אלמוגים שלמראיהם נפער עיני בתדהמה. מימי לא ראיתי אלמוגים נפלאים כאלה. "מה לך משתומם? רוצה לקנות?" שאל הסוחר. "רוצה גם רוצה" עניתי, "אך אין לי כסף", הוספתי, "רואה אני על פניך שאדם ישר אתה, קח את המחרוזת ולאחר מכן תשלם לי" אמר הסוחר. מיד החלפנו פרטים אישיים, נטלתי את המחרוזת ובתוך שעה מכרתיה בכפול מדמיה. כשחזרתי לסוחר הוא נעלם, וכל חיפושי אחריו עלו בתוהו. ואף השכנים אמרו לי: "מעולם לא היה כאן אדם בשם זה". ומאז עליתי והתעשרתי והגעתי למצבי המכובד היום. כך שידוע אני שכל הצלחתי הינה בסיבת אותם ארבע מאות שקל שהענקתי לאותה אשה למרות שמצבי היה קשה מאוד, וכיון שזהו הכח של תורתנו הקדושה, אין אפשר לא לאהוב ולכבד ולהוקיר את התלמידי חכמים שהם עמלים בה!?"

השבת, שבת שקלים. כל אחד נותן מחצית השקל. לא פחות ולא יותר. כדי להגיע לשקל שלם, כדי להגיע לשלמות, צריך שניים. "ועל כן נצטוו לתת מחצית השקל, להורות שכל אחד מישראל אין לו שלמות כי אם על ידי חברו כי עיקר התיקון ע"י שיוכלו כולם זה בזה באהבה ובאחדות, וכל אחד הוא בחינת מחצית, עד שנכלל בחברו, וחברו בחברו. זה רמז להם בשקלים, שציווה שיתנו כולם בשווה, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, להיות שכולם שווים אצלו יתברך" (ליקו"ה פריקה וטעניה ד, ז).

בשקלים יש שילוב מופלא של חומר ורוח. לוקחים את הדבר הרחוק ביותר מהקדושה, את הממון, סמל החומר והרכושנות, ומרוממים אותו אל המקום הנעלה ביותר, אל משכן השם, מקום השראת השכינה. כי יהודי לא יכול להסתפק בחומר. הוא מוכרח גם רוח. הוא מוכרח את ה'. ובשביל להיות עם ה' צריכים קודם כל אחד עם השני. כמו בספור הבא:

"סליחה על הכל, אחי היקרים" זעק לפתע שרגא. "סליחה על ניבולי הפה והעלבונות", החרה אחריו מוט'ל, נרגש, "היינו משוגעים חסרי דעת, בואו נעשה הסכם שלום, בואו נאחד את המשפחות", קפץ איצ'ה, והצמיד את אחיו אל חזהו הרחב בחיבוק ענק. והם עמדו חבוקים ובכנו, ובכנו, ארבעה אחים מזדקנים ולמודי נסיון, שעשו תשובה סמוך ונראה ליום מתן תורה.

ארבעה כוסות תה רותחות הניח למולם הדיין ציקורליסט, והתחיל לפתוח את המעטפה השניה. האחים עצרו נשימתם מהתרגשות ומסקרנות, הדיין שלף מתוכה... שטר של 5 לירות שעבר זמנו ובטל קרבנו. שטר שאינו שווה את הנייר שהוא מודפס עליו. ניתן היה לנסר את השתיקה והתדהמה, הם ישבו כאן חמש שעות, התפלסמו, התקוטטו, התפייסו, עשו אפילו שלום, החליטו להעביר הכל לצדקה, בשביל 5 לירות ששוות אפס... גם לא אפס.

יענק'ב היה הראשון שהתאושש, הוא נטל את השטר והצמיד אותו לעשישית. על רקע האור הקלוש ניתן היה ל הבחין בכתב יד זעורוי ממש. הוא קרא מילה אחרי מילה את הצוואה האמיתית:

"בני אהובי... ומה אני מבקש מכם שתהיו אוהבין זה לזה, ותהיו מכבדין זה את זה, ותהיו יראים זה מזה. רק זה. אבא".

חבוקים וגועים בבכי הם יצאו אל הסימטאות האפלות העטופות בשמיכת החושך של עיר הקודש, כשבידיהם צוואה מוארת, ששוה מיליונים.

"הסיפור הנ"ל התרחש דווקא בימינו אנו, אך הסעתי אותו כמה עשרות שנים לאחור, משיקולים שקשורים ברגישות משפחתית" - המחבר.

(מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב (קובי) לוי)

בירושלים לא חסרים תלמידי חכמים עניים, ילדם מזי רעב, אלמנות ויתומים, חולים ומצורעים. עיינו בהלכה, התייעצו אח באח, דברו איש אל רעהו ועשו הטוב והישר בעיניכם, עד כי תיכון הברכה והשלום במעשי הצדקה, דעו כי אהבתי אתכם, בני, למרות דרכיכם הנלוזות, אך מעולם לא אמרתי נואש. תודה שהסכמתם להתכנס בבית הרב ציקורליסט, שהוא נאמן למימוש צוואתי. על החתום לייב'ה הירש מורגנשטרן".

מוטל מחה דמעה. גם יענק'ב. "כמה כסף הוא השאיר?" שאל שרגא. "אני מנוע מלספר לכם, עד שתגיעו להחלטה משותפת מה לעשות בכסף או ליתר דיוק כמה תעבירו לצדקה", הפטיר הדיין הישיש.

כבר אחרי חצות, והם עדיין יושבים ומתנצחים כמה יותירו לעצמם, כמה לצדקה, מי יזכה בצדקה וכמה יקבל. צעקות רמות, גידוף קטן פה ושם, עד שלפתע התרומם ר' יענק'ב "הקטן" ואמר: "אחי הגדולים, די!!! השתגענו. אנחנו כבר אנשים זקנים, העתיד עוד מעט מאחורינו, בואו נתפייס, בואו נוותר איש לרעהו, ואני מציע, בואו נשים קץ לעבר הנורא שלנו שהרס להורינו את שמחת החיים, ונעביר את כל הכסף לצדקה!!! בואו נפסיק להיות סוחרים, ונהיה קצת יותר יהודים רחמנים בני רחמנים, בשביל אבא בשביל אמא". הדברים יצאו מלב כואב של חנווני, ונכנסו כמו ברגים משומנים לחריצי הלבבות של אחיו הסוחרים.

רוח ירושלמית צוננת פילחה את החלון וליטפה את עיניהם העייפות של האחים, וכעין ענן של שלום ירד מן התקרה ואכף את ארבעתם... כולם נהנו זה לעבר זה כרוצים לומר: "אשרין יענק'ב על רעיוןך הגאוני". וסיכמו: "בסדר, קיבלנו, כל הירושה לצדקה, לעילוי נשמת הורינו, חצי לתלמידי חכמים, והשאר לעניים".

תפלה

הזה שאני אף פעם לא יכול לכעוס על השני כי אני אף פעם לא יכול להיות בטוח שאם הייתי במקומו, הייתי מתנהג אחרת. ואם זה קשה לי ואני עדיין כועס, ועדיין נפגע, תן לי כוח להרים אליך את הראש ולא להפסיק לבקש ממך, רבוננו של עולם תוציא אותי מהמקום הזה, תוציא אותי משם, כמה שיותר מהר, כדי שאוכל לחזור אליך, להרגיש אותך, לאהוב אותך.

כשנעלבים, וכועסים, ונפגעים, אז כל הזמן עסוקים במה שעשו לנו ושכל כך לא מגיע לנו, הלב נמצא שם, הוא כבר לא איתך. זה לא יכול ללכת ביחד.

לכן, **ריבוננו של עולמו** אני כל כך מבקש ממך, תעזור לי ללמוד לוותר, לסלוח, ללמד כף זכות, לחשוב טוב על השני, להבין כמה קשה לו, להפוך את הכעס לרחמים, לזכור את הכלל

ריבוננו של עולמו תעזור לי להבין שאם אני רוצה להיות קרוב אליך, להרגיש אותך, לאהוב אותך, לשמוח בך, להרגיש את הנועם שלך, אני לא יכול להתחפר בתוך העמדה של מי שנעלב, שפגעו בו, שלא התנהגו איתו כמו שהוא חושב שהיה מגיע לו, שהוא כועס, שהוא שומר טינה.

תעזור לי אבא להבין שאי אפשר להיותע במקום הזה ולהמשיך לשיר ולרקוד לך, כי

שמר שאלו!
מנחם אזולאי

תרומות ניתן להעביר לת.ד. 57943, ירושלים - או לחשבון בנק הדואר 20685668. כל תרומה תתקבל בברכה.

ניתן לקבל את הגיליון בדואר אלקטרוני ע"י שליחת מייל לכתובת: r.m.azolai@gmail.com

בנושאי הקדשות ו/או הנצחות נא לפנות לטל. 03-9339013; 050-4139631 * בשאר נושאי העלון ניתן לפנות לטלפון: 02-5374711; 050-4181488**

מתארגנות קבוצות לנסיעות לציונו הקדוש של מוקד כל הישועות **רבי נחמן מברסלב זיע"א טל. 02-5374711, 050-4181488** (אזולאי)